

HANDELSORDNINGAR SOM ÄR TILLÄMPLIGA PÅ UTVECKLINGSLÄNDER

EU:s utvecklingspolitik betonar handelns betydelse och fokuserar på de länder som har störst behov. Det allmänna preferenssystemet ger vissa varor från utvecklingsländer förmånstillträde till EU:s marknad. Avtal om ekonomiskt partnerskap säkerställer förmånsbehandling för länder i Afrika, Västindien och Stilla-havsområdet, medan de minst utvecklade länderna omfattas av "Allt utom vapen"-systemet. Dessa system överensstämmer med Världshandelsorganisationens (WTO) bestämmelser.

RÄTTSLIG GRUND

Rättslig grund för den gemensamma handelspolitiken är artikel 207 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (EUF-fördraget). I artikel 188 andra stycket i EUF-fördraget fastställs att det ordinarie lagstiftningsförfarandet, som kräver parlamentets godkännande, ska tillämpas vid genomförandet av den gemensamma handelspolitiken.

Enligt artikel 218 i EUF-fördraget krävs parlamentets godkännande för ingående av internationella handelsavtal, såsom avtal om ekonomiskt partnerskap. Parlamentet har fått större makt, inte bara genom Lissabonfördraget, som föreskriver ökad tillämpning av det ordinarie lagstiftningsförfarandet, utan också genom praxis under den innevarande valperioden. Parlamentets fortsatta insatser för ökad insyn i handelsförhandlingarna har lett till att kommissionens ordförande, Jean-Claude Juncker, i sitt tal i september 2017 om tillståndet i unionen meddelade att alla förhandlingsmandat skulle komma att bli offentliga.

EU-HANDEL OCH UTVECKLING

Meddelandet från 2012 [Handel, tillväxt och utveckling: Att skräddarsy handels- och investeringspolitik för de länder som bäst behöver det](#) visade på en tydlig förändring av mönstret för EU:s hantering av "handel och utveckling". Även om man i meddelandet fortfarande satte handeln i centrum för utvecklingsstrategier, betonades samtidigt det växande behovet av att skilja mellan olika utvecklingsländer för att fokusera på de länder som har störst behov. Meddelandet syftade till att stärka synergieffekterna mellan handels- och utvecklingspolitik, såsom EU:s princip om en konsekvent politik för utveckling och meddelandet från 2011 om en agenda för förändring^[1], och

[1] Att göra EU:s utvecklingspolitik mer effektiv: en agenda för förändring ([COM\(2011\)0637](#)).

underströk att EU:s grundläggande värderingar, såsom de mänskliga rättigheterna, måste respekteras.

På multilateral nivå stöder EU WTO:s utvecklingsagenda, som lanserades i Doha 2001. I oktober 2015 ratificerade EU det avtal om förenklade handelsprocedurer som ingicks vid WTO:s 9:e ministerkonferens i Bali, och som är särskilt viktigt för utvecklingsländer och kustlösa stater. Vid WTO:s tionde ministerkonferens engagerade sig EU, tillsammans med några andra WTO-medlemmar, för att främja andra frågor som är viktiga för utvecklingsländerna. Avsaknaden av resultat från WTO:s elfte ministerkonferens i Buenos Aires, som hölls i december 2017, innebar dock att inga ytterligare resultat kunde uppnås för utvecklingsländerna.

Vid WTO:s ministerkonferens i december 2005 inleddes initiativet [Aid for Trade](#). Det fungerar som ett komplement till utvecklingsagendan från Doha som ska ge stöd till uppbyggnaden av handelskapacitet i syfte att skapa tillväxt och bekämpa fattigdom. År 2007 antog EU en [strategi](#), som har anpassats till [FN:s Agenda 2030](#), EU:s [samförstånd om utveckling](#) och EU:s [globala strategi](#). I juli 2017 lade kommissionen fram en [rapport](#), som följdes av ett nytt [meddelande](#) i november 2017. Den 11 december 2017 antog rådet slutsatser om detta, och parlamentet anordnade en [utfrågning](#) i augusti 2017.

DET ALLMÄNNA PREFERENSSYSTEMET

[Det allmänna preferenssystemet](#) syftar till att göra det lättare för utvecklingsländer och utvecklingsterritorier att få tillträde till EU:s marknad genom att tullavgifterna för deras produkter sänks. Ursprungligen beviljade EU ensidiga tullförmåner för att generera ytterligare exportinkomster för utvecklingsländerna, som länderna skulle kunna återinvestera i sin egen hållbara utveckling. I samband med 2012^[2] års reform inriktades det allmänna preferenssystemet mer på de länder som bäst behöver det – dvs. de minst utvecklade länderna – samtidigt som man behöll systemets tre delar. Den första delen är [standardformen](#) av det allmänna preferenssystemet, som är en ordning med autonoma handelsförmåner där EU ger vissa utländska varor förmånstillträde till EU:s marknad på icke-ömsesidiga villkor i form av tullfrihet eller sänkta tullavgifter. Den andra delen, [GSP+](#), är en särskild stimulansordning som erbjuder sänkta avgifter för sårbara länder som har ratificerat och genomfört internationella konventioner om mänskliga rättigheter, arbetstagarrättigheter, miljö och goda styrelseformer. Den tredje delen, ["Allt utom vapen"](#)-initiativet, garanterar de 48 minst utvecklade länderna tull- och kvotfritt tillträde till EU-marknaden för alla produkter utom vapen och ammunition.

Kriterierna för att komma i fråga för stöd genom standardformen av det allmänna preferenssystemet – som innebär en sänkning av tullavgifterna på omkring 66 procent av alla tullpositioner – skärptes så att endast de mest sårbara länderna med låga eller medellåga inkomster omfattas. Därmed minskade gruppen av stödmottagare avsevärt från 176 till 23 under perioden 2016–2017. År 2019 var antalet 16, samtidigt som länder

[2]Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 978/2012 av den 25 oktober 2012 om tillämpning av det allmänna preferenssystemet och om upphävande av rådets förordning (EG) nr 732/2008 (EUT L 303, 31.10.2012, s. 1).

som Världsbanken klassificerat som höginkomstländer eller högre medelinkomstländer successivt togs ut ur systemet.

GSP+ (den särskilda ordningen för hållbar utveckling och gott styre) ger fortfarande tullfrihet på cirka 66 procent av alla tullområden som fastställts i det allmänna preferenssystemet för utvecklingsländer som betraktas som sårbara. Detta har dock gjorts avhängigt av att 27 internationella konventioner om hållbar utveckling har ratificerats och genomförts, bl.a. konventioner om grundläggande mänskliga rättigheter, konventioner om arbetstagares rättigheter, vissa konventioner om miljöskydd samt konventioner om bekämpning av tillverkning av och handel med narkotika. Om länderna inte uppfyller dessa krav upphävs tullmedgivandena. Förteckningen över stödmottagare omfattar åtta länder. Dessa två preferenssystem kommer att vara giltiga till december 2023.

Genom "Allt utom vapen"-initiativet beviljas de minst utvecklade länderna, på obegränsad tid, tull- och kvotfritt marknadstillträde för alla produkter, utom vapen och ammunition, som importeras från de 48 minst utvecklade länderna. Av dessa länder ligger 34 i Afrika, åtta i Asien, fem i Stillahavsområdet och ett land i Västindien (Haiti). Alla länder som har undertecknat och ratificerat ett frihandelsavtal med EU kommer automatiskt inte längre att omfattas av förmånsbehandling, oavsett ländernas utvecklingsnivå.

AVTAL OM EKONOMISKT PARTNERSKAP

Sedan Cotonouavtalet trädde i kraft 2000 har avtal om ekonomiskt partnerskap blivit det viktigaste instrumentet för att främja handeln mellan EU och länderna i Afrika, Västindien och Stillahavsområdet (AVS-länderna). Dessa avtal utgör byggstenarna i handelsförbindelserna mellan EU och AVS-länderna och är utarbetade i överensstämmelse med WTO:s bestämmelser. De kommer successivt att ersätta EU:s unilaterala förmånshandelsordning.

Förhandlingarna om avtalen om ekonomiskt partnerskap inleddes 2002 och förväntades vara slutförda senast 2008. Eftersom förhandlingsprocessen tog betydligt längre tid än väntat antog EU en förordning om marknadstillträde för att säkerställa tillfälliga arrangemang för marknadstillträde fram till 2014. Arrangemangen förlängdes sedan med ytterligare två år, i väntan på att avtalen om ekonomiskt partnerskap skulle ingås, undertecknas och ratificeras. Processen har inte resulterat i den regionala dimension som egentligen var avsikten, eftersom endast två hela regioner hade undertecknat ett avtal om ekonomiskt partnerskap – som inte har ratificerats ännu – och endast ett regionalt avtal om ekonomiskt partnerskap var i kraft när förordningen om marknadstillträde upphörde att gälla (den 1 oktober 2016). Avtalen om ekonomiskt partnerskap bör behållas, även om Cotonouavtalet löper ut i februari 2020, och kommer att fortsätta att spela en viktig roll i det partnerskap som kommer efter Cotonouavtalet.

LÄGESRAPPORT[3]

Avtalet om ekonomiskt partnerskap mellan EU och [forumet för de västindiska staterna](#) (Cariforum) var det första regionala avtalet som undertecknades, i oktober 2008, och det godkändes av parlamentet den 25 mars 2009. Det är för närvarande i

kraft provisoriskt, och de gemensamma institutionerna sammanträder regelbundet sedan 2010. Den första översynen gjordes 2015. De gemensamma institutionernas senaste möte hölls i december 2018 i Castries (Saint Lucia), och det gemensamma ministerrådet kommer att sammanträda i slutet av 2019 eller i början av 2020.

Västafrika: Förhandlingarna om ett regionalt avtal om ekonomiskt partnerskap mellan EU och 16 västafrikanska länder slutfördes i februari 2014, och texten paraferades den 30 juni 2014. Den 10 juli 2014 godkändes den sedan av statscheferna för de länder som ingår i Västafrikanska staters ekonomiska gemenskap (Ecowas). Samtliga medlemsstater i EU och 15 västafrikanska länder, utom Nigeria, har undertecknat avtalet om ekonomiskt partnerskap. Den 9 augusti 2017 undertecknade Mauretaniens och Ecowas ett associeringsavtal för att fastställa Mauretaniens deltagande i Ecowas handelspolitik, däribland även i avtalet om ekonomiskt partnerskap. Elfenbenskusten och Ghana undertecknade bilaterala interimsavtal om ekonomiskt partnerskap den 26 november 2008 respektive den 28 juli 2016. Den 1 december 2016 godkände Europaparlamentet att avtalen ingås, och båda interimsavtalen tillämpas provisoriskt. De senaste mötena i den gemensamma kommittén för interimsavtalet om ekonomiskt partnerskap med Elfenbenskusten och Ghana ägde rum i mars 2018 i Abidjan respektive i januari 2018 i Accra. Möten kommer att hållas nästa gång under första halvåret 2019.

Centralafrika: Kamerun är det enda landet i Centralafrika som har undertecknat avtalet om ekonomiskt partnerskap med EU, vilket skedde den 15 januari 2009. Europaparlamentet godkände avtalet i juni 2013. I juli 2014 ratificerade Kameruns parlament avtalet, som började tillämpas provisoriskt den 4 augusti 2014. AEP-kommitténs fjärde möte ägde rum i februari 2019 i Yaoundé (Kamerun), och nästa möte kommer enligt planerna att hållas i december 2019 i Bryssel. Under tiden pågår diskussioner mellan regionen och EU om anslutning av andra centralafrikanska länder, men ännu har inget regionalt avtal om ekonomiskt partnerskap undertecknats.

Östra och södra Afrika: År 2009 undertecknade fyra länder i regionen (Mauritius, Seychellerna, Zimbabwe och Madagaskar) ett avtal om ekonomiskt partnerskap, som har tillämpats provisoriskt sedan den 14 maj 2012. Europaparlamentet godkände avtalet den 17 januari 2013. Avtalet är öppet för andra länder, och Komorerna undertecknade det i juli 2017. Det har hållits sju möten i kommittén för interimsavtalet om ekonomiskt partnerskap mellan östra och södra Afrika och EU. Det senaste mötet ägde rum i januari 2019 i Bryssel, och nästa möte kommer enligt planerna att hållas i Seychellerna i slutet av 2019.

Östafrikanska gemenskapen (EAC): Förhandlingarna om det regionala avtalet om ekonomiskt partnerskap slutfördes framgångsrikt den 16 oktober 2014. Den 1 september 2016 undertecknade Kenya och Rwanda avtalet, och det gjorde även EU och dess medlemsstater. Ratificeringsprocessen är på gång med Kenya och Rwanda. Uganda och Burundi överväger aktivt att underteckna avtalet om ekonomiskt partnerskap. Den 11 november 2016 röstade ledamöterna i Tanzanias parlament tyvärr emot ratificering av avtalet om ekonomiskt partnerskap. I februari 2019 gick EAC med på att hålla ytterligare diskussioner med EU om frågor som rör vissa EAC-medlemsstater.

[Södra Afrikas utvecklingsgemenskap](#) (SADC): Efter tio års förhandlingar slutförde man framgångsrikt förhandlingarna om avtalet om ekonomiskt partnerskap i juli 2014. Avtalet undertecknades i juni 2016 av EU och de avtalsslutande SADC-staterna, som består av sex av de 15 medlemmarna i Södra Afrikas utvecklingsgemenskap (Botswana, Lesotho, Moçambique, Namibia, Swaziland och Sydafrika), och det trädde i kraft provisoriskt i oktober 2016 efter det att Europaparlamentet i september 2016 godkänt att avtalet ingås. Moçambique ratificerade avtalet i april 2017. Angola har observatörsstatus och kommer eventuellt att ansluta sig till avtalet vid en senare tidpunkt. Det första mötet i den gemensamma handels- och utvecklingskommittén hölls i februari 2017, vilket följdes av ett andra möte i oktober 2017. Det tredje mötet hölls i februari 2018. Efter det att avtalet trädde i kraft provisoriskt har parterna tagit upp frågor om genomförandet, bland annat övervakning och deltagande från det civila samhällets sida samt avtalets institutionella ram. Ett första möte i det gemensamma rådet hölls i februari 2019 i Kapstaden (Sydafrika) då den [institutionella ramen](#) för avtalet om ekonomiskt partnerskap antogs.

[Stillahavsområdet](#): Avtalet om ekonomiskt partnerskap undertecknades av EU och Papua Nya Guinea i juli 2009 och av Fiji i december 2009. Europaparlamentet godkände avtalet i januari 2011. Papua Nya Guineas parlament ratificerade avtalet i maj 2011. I juli 2014 beslutade Fiji att börja tillämpa avtalet provisoriskt. I juli 2018 meddelade Tonga sin avsikt att ansluta sig till avtalet om ekonomiskt partnerskap. Förhandlingarna pågår med Salomonöarna, och Samoa har nyligen slutfört processen för sin anslutning till avtalet om ekonomiskt partnerskap, som har varit i kraft provisoriskt sedan december 2018. Det har hållits sex möten i handelskommittén för interimsavtalet om ekonomiskt partnerskap mellan EU och Stillahavsstaterna, närmare bestämt i april 2011 och februari 2012 i Port Moresby samt i juli 2013, juni 2015 och oktober 2017 i Bryssel. Det senaste mötet i handelskommittén hölls i oktober 2018 i Bryssel, och nästa möte kommer enligt planerna att äga rum i mitten av 2019.

Gonzalo Urbina Treviño

04/2019

